

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 19, 25, 82, 86 IR 95 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – VPĮ PROJEKTAS) (TAP NR. 19-1436) (TAIS NR. 19-8900(2), LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 31, 90 IR 101 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – PVETPSĮ PROJEKTAS) (TAP NR. 19-1437) (TAIS NR. 19-8901(2), LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428 11-1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – VŠĮ PROJEKTAS) (TAP NR. 19-1438) (TAIS NR. 19-8914(2) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I- 1113 9-1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – BĮ PROJEKTAS) (TAP NR. 19-1439) (TAIS NR. 19-8908(2) PROJEKTŲ (TOLIAU KARTU – ĮSTATYMŲ PROJEKTAI)

2019-09-19 Nr.NV-2652

Vilnius

Įvertinę Įstatymų projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Nei Įstatymų projektų aiškinamajame rašte, nei teikime Lietuvos Respublikos Vyriausybei neatskleista, kodėl Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms užsienio valstybėse, Lietuvos Respublikos atstovybėms prie tarptautinių organizacijų, konsulinių įstaigų ir specialiųjų misijų netikslinga nustatyti reikalavimo dėl kvalifikuoto viešųjų pirkimų specialisto įtraukimo į pirkimų komisijos sudėtį. Atkreiptinas dėmesys, kad PVETPSĮ projekte vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkantiesiems subjektams tokia išimtis nenumatoma. Siūlytina pateikti argumentus dėl VPĮ projekto 1 straipsniu keičiamoje Viešųjų pirkimų įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje numatomos išlygos, kad būtų galima įvertinti numatomo teisinio reguliavimo teisėtumą ir pagrįstumą.

Taip pat pažymėtina, kad VPĮ projekto 1 straipsniu keičiamoje Viešųjų pirkimų įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje išvardinta tik dalis subjektų, kuriems supaprastintų pirkimų atveju pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 25 straipsnio 3 dalį Viešųjų pirkimų įstatymas taikomas ne pilna apimtimi, pvz., nepamirėtos kitos perkančiosios organizacijos, kurios užsienyje įsigyja prekių, paslaugų ar darbų, skirtų užsienyje esantiems jų padaliniams, kariniams atstovams ar specialiesiems atašė.

Be to, VPĮ projekto 1 straipsniu keičiamos Viešųjų pirkimų įstatymo 19 straipsnio 3 dalies paskutiniajame sakinyje po žodžių „*kai posėdyje dalyvauja visi Komisijos nariai*“ siūlytina įrašyti

kablelį, nes priešingu atveju galėtų būti daroma išvada, kad siūloma papildyti sąlyga taikytina tik atvejams, kai pirkimų komisija sudaroma iš 3 asmenų. Analogiška pastaba taikytina ir PVETPSĮ projekto 1 straipsniu keičiamai Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 31 straipsnio 3 daliai.

2. Atsižvelgiant į VPI projekto 2 straipsniu papildomos Viešųjų pirkimų įstatymo 25 straipsnio 5 dalies 2 punkto nuostatą, ribosiančią viešiesiems pirkimams per metus skiriamų lėšų dydį iki 58 000 Eur sumos, nesuprantama yra šioje dalyje keliama sąlyga, kad pirkimo sutarties vertė neviršytų atitinkamų tarptautinio pirkimo vertės ribų. Manytina, kad ši sąlyga yra perteklinė, nes minėtame punkte išskirta 58 000 Eur/m suma savaime reiškia, kad tokios ribos nebūtų viršytos. Be to, įstatymų projektų lydimuosiuose dokumentuose nėra pateikta paaiškinimų, kodėl pasirinkta būtent 58 000 Eur dydžio riba. Siūlytina tokius paaiškinimus pateikti.

Taip pat nesuprantama, kodėl Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų siūloma netaikyti tik Viešųjų pirkimų įstatymo 2 straipsnio 25 dalies 2 punkto a papunktyje nurodytiems subjektams, tačiau šios nuostatos būtų taikomos Viešųjų pirkimų įstatymo 2 straipsnio 25 dalies 2 punkto b ir c papunkčiuose nurodytiems subjektams (juo labiau, kad jokių išimčių siūloma netaikyti pirkimams, finansuojamiems tarptautinės finansinės paramos lėšomis). Pažymėtina, kad Įstatymų projektų aiškinamajame rašte išdėstytos problemos (kompetencijos ir žmogiškųjų išteklių trūkumas, didelė administracinė našta), su kuriomis, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos nuomone, susiduria Viešųjų pirkimų įstatymo 2 straipsnio 25 dalies 2 punkto a papunktyje nurodyti subjektai, analogiškai gali būti susietos ir su kitais šio punkto b ir c papunkčiuose nurodytais subjektais, pvz., jeigu teigiama, kad nevyriausybinė organizacija, per metus gaunanti daugiau, kaip 50 proc. finansavimą iš valstybės biudžeto, yra nepajėgi įgyvendinti Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų, tai neaišku, kodėl šiuos reikalavimus yra pajėgus įgyvendinti kitas šios nevyriausybės organizacijos kontroliuojamas juridinis asmuo, kuris savo finansiniais ir žmogiškaisiais pajėgumais gali būti dar mažesnis. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, sutiktina su Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2019 m. rugsėjo 13 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-8009 išdėstyta pozicija, kad „teisės aktuose daryti išimtis dėl nepakankamos kompetencijos nėra proporcinga“. Manytina, kad pirmiausia turėtų būti siekiama užtikrinti efektyvų, ekonomišką, racionalų ir skaidrų viešųjų lėšų naudojimą, nes tai yra reikšmingesnis interesas, nei atskirų juridinių asmenų problematika, susijusi su gebėjimų trūkumu išpildant viešųjų pirkimų reikalavimus. Pastarajai problemai spręsti gali būti daromi teisės aktų pakeitimai, susiję su viešųjų pirkimų proceso tobulinimu (pvz., galimybės kreiptis į konkretų tiekėją ar žodinės sutarties sudarymo išplėtimas), tačiau šie palengvinimai turėtų būti taikomi visoms perkančiosioms organizacijoms, neišskiriant kurios nors vienos grupės.

3. Vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (toliau – Rekomendacijos), 89.1 papunkčiu, siūlytina VPI projekto 3 straipsniu dėstant nauja redakcija Viešųjų pirkimų įstatymo 82 straipsnį, kartu dėstyti ir šio straipsnio pavadinimą.

4. VPI projekto 5 straipsnio 1 dalimi papildomame Viešųjų pirkimų įstatymo 95 straipsnio 1 dalies 4¹ punkte numatoma Viešųjų pirkimų tarnybai (toliau – VPT) pavesti *nustatyti bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto žinių patikrinimo turinio reikalavimus*. Iš formuluotės *žinių patikrinimo turinio reikalavimai* neaišku, ar VPT tvirtintų ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas, pagal kurias rengtųsi asmenys, ketinantys tapti atitinkamos kvalifikacijos viešųjų pirkimų specialistais, ar tik asmens turimų žinių patikrinimo būdus, minimalius reikalavimus žinių lygiui ir panašius žinių patikrinimo tvarkos reikalavimus. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymo 6 straipsnio 3 punkte įtvirtinta, jog viena neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi sandaros sudėtinių dalių yra ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programos. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad VPI projekte turėtų būti aiškiai pasisakyta, pagal kokias neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos privalės rengtis bazinio ar pažengusiojo pirkimų specialisto kompetencijos siekiantis asmuo, kas šias programos (ar reikalavimus programoms) tvirtins ir kas pagal šias programos galės vykdyti neformalųjį suaugusiųjų švietimą.

Taip pat, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 62 straipsnio 3 punkte, Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymo 12 straipsnyje ir Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo tarybos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 235, aprašytą Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo tarybos kompetenciją, siūlytina VPI projektą (dėl VPI projekto 5 straipsniu siūlomų Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimų) papildomai suderinti su šia taryba.

5. Jeigu planuojama, kad žinių patikrinimą bazinio ir pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimams gauti vykdys pati VPT, siūlytina VPI projekto 5 straipsnio 2 dalimi papildomame Viešųjų pirkimų įstatymo 95 straipsnio 1 dalies 4² punkte vietoj žodžio „*organizuoja*“ įrašyti žodį „*vykdo*“. Analogiškas pastebėjimas taikytinas ir VPI projekto 5 straipsnio 3 dalimi papildomai Viešųjų pirkimų įstatymo 95 straipsnio 6 daliai.

6. Siūlytina atsisakyti VPI projekto 5 straipsnio 3 dalimi papildomos Viešųjų pirkimų įstatymo 95 straipsnio 6 dalies nuostatų, aptariančių asmenų, siekiančių gauti bazinio ar pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimą arba pratęsti jo galiojimą, registravimosi VPT bei laikotarpio nuo žinių patikrinimo dienos, per kurį turės būti išduotas bazinio ar pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimas ar pratęstas jo galiojimas, klausimus, nes šios nuostatos yra procedūrinio pobūdžio ir priskirtinos poįstatyminių teisės aktų reguliavimo dalykui.

7. Siūlytina papildyti VPI projektą nuostatomis, aptariančiomis bazinio ar pažengusiojo pirkimų specialisto pažymėjimo galiojimo sustabdymo ir panaikinimo atvejus. Šie klausimai priskirtini esminių ūkinės veiklos sąlygų kategorijai, todėl turėtų būti aptarti įstatymo lygmenyje.

8. VPI projekto 6 straipsnio 1 dalyje po žodžio ir skaičiaus „įstatymo I“ įrašytinas žodis „straipsnį“.

9. Atsižvelgiant į tai, kad pagal VPI projekto 3 straipsniu keičiamo Viešųjų pirkimų įstatymo 82 straipsnio 2 ir 6 dalis atitinkamus sprendimus galės priimti ne tik Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija, bet ir pati Lietuvos Respublikos Vyriausybė (tuo atveju, jeigu nuspręstų šių įgaliojimų jokiai kitai institucijai nesuteikti), siūlytina VPI projekto 6 straipsnio 4 dalį papildyti ir atitinkamu pavedimu Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad VPI projekto 3 straipsniu siūlomi Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimai įsigaliotų jau 2020 m. sausio 1 d., todėl turėtų būti numatytos skirtingos įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimo datos.

10. Šios išvados 4-7 ir 9 punktuose išdėstytos pastabos ir siūlymai atitinkamai taikytini ir PVETPSI projektui.

11. Neaišku, kodėl nėra keičiama (analogiškai VPI projekto 3 straipsniu atliekamais Viešųjų pirkimų įstatymo 82 straipsnio 6 dalies pakeitimams) Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 90 straipsnio 6 dalis.

12. Pažymėtina, kad VŠĮ projekto 1 straipsnio 2 dalimi atliekamas Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 11¹ straipsnio 2 dalies pakeitimas ir BIĮ projekto 1 straipsnio 2 dalimi atliekamas Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 9¹ straipsnio 2 dalies pakeitimas nederėtų su Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 30¹ straipsnio 1 dalimi, pagal kurią daliai viešojo sektoriaus subjektų bendrųjų funkcijų atlikti Lietuvos Respublikos Vyriausybė gali steigti tik biudžetinės įstaigos teisinę formą turintį juridinį asmenį. Taigi, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, siūlydama VŠĮ ir BIĮ projektuose numatomus pakeitimus, kartu turėtų teikti ir atitinkamą Vyriausybės įstatymo 30¹ straipsnio 1 dalies pakeitimą.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis minėta Vyriausybės įstatymo nuostata centralizuotam viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos tvarkymui ir personalo administravimui Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. vasario 7 d. nutarimu Nr. 125 yra įsteigusi biudžetinę įstaigą Nacionalinį bendrųjų funkcijų centrą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, neaišku, kodėl analogiškam klausimui spręsti Ekonomikos ir inovacijų ministerija siūlo pasirinkti skirtingos teisinės formos juridinius asmenis, taip pat – kodėl centralizuotą viešųjų pirkimų atlikimą siūloma pavesti ne šiuo metu veikiančiam ir specialiai centralizuotam bendrųjų funkcijų atlikimui įsteigtam Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui, o išdalinti kelioms organizacijoms – šiuo metu veikiančioms viešajai įstaigai CPO LT ir biudžetinei įstaigai Turto valdymo ir ūkio departamentui

prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos bei planuojamai steigti biudžetinei įstaigai – Kultūros infrastruktūros centrui. Manytina, kad siūlomas sprendinys neatitiktų ir Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. 495, 14.2 ir 24 punktų reikalavimų.

Be to, atsižvelgiant į tai, kad juridinio asmens, centralizuotai atliekančio viešojo sektoriaus subjektų bendrąsias funkcijas, konkreti teisinė forma įtvirtinta Vyriausybės įstatymo 30¹ straipsnio 1 dalyje, manytina, kad turėtų būti keičiamos Viešųjų pirkimų įstatymo 82 straipsnio 6 dalis ir Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 90 straipsnio 6 dalis, išbraukiant nuostatą, numatančią galimybę Lietuvos Respublikos Vyriausybei parinkti centrinės perkančiosios organizacijos teisinę formą.

13. Vadovaujantis Rekomendacijų 35.4 papunkčiu ir 68 punktu, VŠĮ projekto 1 straipsnio 2 dalimi turėtų būti keičiama ne Viešųjų įstaigų įstatymo 11¹ straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa, bet šio straipsnio 2 dalis.

Teisės grupės patarėjas
Prišmantas

Ramutis

Teisės grupės patarėjas

Domas Galkauskas

Ramutis Prišmantas, tel. +370 706 63792, el. p. ramutis.prismantas@lrv.lt

Domas Galkauskas, tel. +370 706 63949, el. p. domas.galkauskas@lrv.lt